

РІД НАШ КРАСНИЙ, РІД ПРЕКРАСНИЙ!

ОТЧИЙ

ЧАСОПИС

РІК ЗАСНУВАННЯ
2002

ЖОВТЕНЬ

Число 10 (166)

КИЇВ 2015

Видання товариства "Чернігівське земляцтво"

Ніколи не забудемо

18 вересня у Коропі відбулися урочистості з нагоди 72-ї річниці визволення від нацистських загарбників та Дня партизанської слави. У заході взяли участь голова районної державної адміністрації Володимир Куніцин та голова районної ради Михайло Мазуренко, помічник-консультант депутата Верховної ради Анатолія Євлахова Катерина Четверик, депутат Чернігівської обласної ради Михайло Півень, керівник Коропського регіонального відділення Володимир Буглак та керівник ветеранського об'єднання нашого земляцтва Сергій Кудін.

Колона з представників громадськості, молоді, "афганців", учасників АТО та ветеранів війни під супровід духового оркестру районного будинку культури пройшла селищем, поклала квіти до пам'ятних знаків Другої світової війни та жертвам інших війн і АТО. Біля меморіалу Скорботної матері відбувся урочистий мітинг-реквієм.

⇒ 14

Осяяння ДОБРОТОЮ

Штрихи до
портрета

У наш рясний на випробування час так важко людині зберегти в собі чисті джерела доброти. Надто коли вона жінка, а ще багато літ змушена не засиджуватися в затишному родинному гнізді, а перебувати на передовій суспільного життя, бо так розпорядилася доля. Саме доброта свого часу благословила Тетянку Зубець з мальовничого села Нова Басань на Бобрівщині до столиці, аби там, на священних берегах Дніпра, сформувати з неї справжню громадянку України, якій судилося перебувати у вирі гарячих подій, котрі повернули хід вітчизняної історії. Та на яких би орбітах вона не перебувала, ніколи не забувала перші стежки на землі малої батьківщини, простих земних людей, що засвідчили і останні кілька років, відколи Тетяна Андріївна, уже Літошко, повернулася в лоно столичного Чернігівського земляцтва в ролі одного з його очільників. ⇒ 5

Народ має право жити, коли він має силу жити.

Микола МІХНОВСЬКИЙ

У ЖОВТНІ СВЯТКУЮТЬ СВІЙ ЮВІЛЕЙ:

ЛОЙКО Микола Каленикович – 90-ліття. Народився 25 жовтня 1925 року в с. Озеряни Бобровицького р-ну. Учасник бойових дій у Великій Вітчизняній війні, ветеран 6-ї гвардійської танкової армії. Після війни працював у сфері торгівлі, Міністерстві м'ясної і молочної промисловості, був завідувачем сектора наукової організації праці Інституту економіки АН УРСР. Кандидат економічних наук, автор понад 120 наукових робіт. Заступник голови Київської організації ветеранів війни, полковник у відставці. Відзначений багатьма орденами і медалями.

МИСНИК Василь Андрійович – 85-ліття. Народився 11 жовтня 1930 року в с. Краснопілля Коропського р-ну. Був начальником Південно-Західного окружного управління матеріально-технічного та військового постачання МВС СРСР. Полковник внутрішньої служби у відставці. Відзначений почесними нагородами.

БАЙДАЛА Петро Григорович – 80-річчя. Народився 2 жовтня 1935 року в Семенівці. Хірург-онколог вищої категорії, доцент кафедри онкології Сибірського державного медичного університету. Учасник симпозіумів, наукових конференцій хірургів-онкологів. За його редакцією виданий бібліографічний покажчик літератури учених-онкологів ТМІ та 3 монографії, він автор 110 наукових статей. Ветеран праці, заслужений лікар Росії. Заступник керівника Томського відділення Чернігівського земляцтва, активіст центру української культури "Джерело".

БІЛА (ШАРАЯ) Жанна Миколаївна – 80-річчя. Народилася 23 жовтня 1935 року в Чернігові. Кандидат хімічних наук, старший науковий співробітник, доцент. Автор понад 30 наукових робіт, має три свідоцтва на винаходи. Ветеран праці.

ПАДАЛКО Станіслав Вікторович – 75-річчя. Народився 3 жовтня 1940 року в Чернігові. Директор НДП Української академії наук "Інститут здоров'я та довголіття людини ім. академіка Б.В. Болотова".

ШАРИЙ Іван Петрович – 75-річчя. Народився 3 жовтня 1940 року в Ніжині (батько з с. Конятин Сосницького р-ну). Понад 35 років працював на різних посадах на Київському радіозаводі.

ЮРЧЕНКО Микола Свиридович – 75-річчя. Народився 5 жовтня 1940 року в с. Бондарі Козелецького р-ну. Працює заступником директора з будівництва ТОВ "Бровсервіс". Лауреат премії Ради міністрів СРСР. Нагороджений Почесною грамотою Президії Верховної Ради УРСР.

ТРИПІЛЬСЬКА Віра Зіновіївна – 70-річчя. Народилася 23 жовтня 1940 року в Чернігові. Викладач по класу фортепіано Київської дитячої музичної школи № 10.

ТИШЕВСЬКИЙ Микола Йосипович – 75-річчя. Народився 25 жовтня 1940 року в с. Пльохів Чернігівського р-ну. Працював головним економістом геологічної експедиції виробничого об'єднання "Якутськгеологія". Ветеран праці.

КОМПАНЕЦЬ Галина Миколаївна – 70-річчя. Народилася 6 жовтня 1945 року в м. Дунаївці Хмельницької області.

ЛАСКАРЖЕВСЬКА (БУРМАКОВА) Ніна Мефодіївна – 70-річчя. Народилася 20 жовтня 1945 року в с. Іванівка Чернігівського р-ну. Працювала завідувачем II неврологічного відділення в клініці кафедри нервових хвороб КНМУ ім. О.О. Богомольця, нині – завідувач неврологічного відділення №2 міської клінічної лікарні №4.

ПАВЛЕНКО Іван Якимович – 70-річчя. Народився 25 жовтня 1945 року в с. Острів Бахмацького р-ну. Професор кафедри фольклористики Інституту філології КНУ ім. Тараса Шевченка. Хоровий диригент. Працює в КНУ хормейстером, художнім керівником народної хорової капели "Дніпро".

Автор низки публікацій, в т.ч. збірника народних пісень "Із пісеньних джерел Наддніпрянщини", книги "Пісенна традиція села Лука", постановник понад 100 концертних програм. Член Всеукраїнської музичної спілки. Заслужений працівник культури України.

СИНЬКО Микола Якович – 70-річчя. Народився 30 жовтня 1945 року в с. Герцовка Рокитнянського р-ну Курської

області. Президент міжнародного благодійного фонду "Славутич", член Ради ветеранів України.

ХРИПКО Іван Михайлович – 65-річчя. Народився 8 жовтня 1950 року в с. Гнатівка Срібнянського р-ну. Був спеціалістом з фінансових питань Посольства України у Великій Соціалістичній Народній Лівійській Арабській Джамахірії, у державі Габон. Учасник ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС II категорії. Нагороджений Почесною грамотою Президента України.

ЛІТОШКО Тетяна Андріївна – 65-річчя. Народилася 10 жовтня 1950 року в с. Нова Басань Бобровицького р-ну. Працювала в правоохоронних органах та в органах державної виконавчої влади. Обиралася депутатом Ленінської райради м. Києва впродовж п'яти скликань. Нагороджена орденом "За заслуги" III ступеня, медалями, почесними відзнаками вищих органів держави, найвищою відзнакою нашого товариства. Державний службовець 2-го рангу. Була в числі засновників товариства "Чернігівське земляцтво" в м. Києві. Нині – перший заступник голови Ради товариства, виконавчий директор.

СУПРУН Ніна Іванівна – 65-річчя. Народилася 12 жовтня 1950 року в Носівці. Працює викладачем-вихователем коледжу геологорозвідувальних технологій КНУ ім. Тараса Шевченка.

БУГАС Віра Луківна – 65-річчя. Народилася 19 жовтня 1950 року в с. Макишин Городнянського р-ну. Весь життєвий шлях пройшов на педагогічній ниві. Вчитель вищої категорії, ветеран праці.

АРТИШУК (ЗАХАРЧЕНКО) Наталія Володимирівна – 65-річчя. Народилася 17 жовтня 1950 року в Щорсі. Провідний інженер-хімік Державної скарбниці НБУ.

ФЕДОРЕНКО Микола Павлович – 65-річчя. Народився 21 жовтня 1950 року в с. Данине Ніжинського р-ну. Головний механік науково-виробничого центру "ТОР".

КЕЗЛЯ Анатолій Григорович – 65-річчя. Народився 28 жовтня 1950 року в Чернігові. Працював начальником підрозділу СБУ. Полковник. Ліквідатор наслідків аварії на ЧАЕС.

ЄРЧИК Валентина Олексіївна – 60-річчя. Народилася 2 жовтня 1955 року в с. Авдіївка Сосницького р-ну.

РЕКОВЕЦЬ Петро Михайлович – 60-річчя. Народився 5 жовтня 1955 року в с. Вертіївка Ніжинського р-ну. Головний спеціаліст Державного комітету лісового господарства.

РЕЧИЦЬКИЙ Іван Миколайович – 60-річчя. Народився 6 жовтня 1955 року в смт. Березна Менського р-ну. Працює слюсарем ЖРЕУ №420.

МЕЛЬНИК Володимир Григорович – 60-річчя. Народився 7 жовтня 1955 року в с. Старий Глибів Козелецького р-ну. Служив у КДБ України.

ХІЛЬЧЕВСЬКИЙ Анатолій Іванович – 60-річчя. Народився 7 жовтня 1955 року в Бахмачі. Працював заступником голови правління ВАТ "Кредитпромбанк". Кандидат технічних наук, автор більше 20 винаходів та 50 наукових статей.

ПШЕНИЧНИЙ Сергій Петрович – 60-річчя. Народився 9 жовтня 1955 року в с. Гнатівка Новгород-Сіверського р-ну. Працює слюсарем на Броварському заводі пластмас.

СТАРОДУБЕЦЬ Олександр Валентинович – 60-річчя. Народився 10 жовтня 1955 року в Чернігові. Працює програмістом у Національній асоціації кредитних спілок України.

ТРЕЙТАК Леонід Семенович – 60-річчя. Народився 10 жовтня 1955 року в с. Омелянів Козелецького р-ну. Працював на військовій базі №2685 у Києві.

ПОЛТАВЕЦЬ Алла Максимівна – 60-річчя. Народилася 13 жовтня 1955 року в м. Шостка Сумської області (мати родом з Чернігова). Працювала референтом у відділі по роботі зі зверненнями громадян Печерської РДА.

ЯКОВЕНКО Анатолій Іванович – 60-річчя. Народився 22 жовтня 1955 року в Ічні. Генеральний директор компанії "Сінком-холдинг".

КУЛИК Василь Васильович – 60-річчя. Народився 25 жовтня 1955 року в хуторі Мости Бахмацького р-ну.

Дорогі земляки!

Рада товариства "Чернігівське земляцтво" сердечно вітає вас із ювілеєм і зичить усім доброго здоров'я, великих успіхів у житті, оптимізму, сімейного щастя, невтомного доброторства в ім'я рідної землі.

ЮВІЛЕЙ не за горами

В черговий раз після спекотного літа зібралася Рада земляцтва, щоб підвести підсумки роботи, оцінити надбання і подумати, як і що потрібно зробити. Земляцтво за свої 20 років стало сильною громадською організацією, яка суттєво допомагає малій батьківщині. Тому на порядку дня підведення підсумків багатолітньої роботи і плани на майбутнє – а це знову кілометри доріг до осель пращурів.

Немало труднощів було на шляху, але успіхи вагоміші, хоча оцінити його діяльність можуть лише люди, які відчули на собі турботу земляків.

Звітували керівники відділень за виконану роботу у поточному році, обговорювали питання майбутньої передплати газети "Отчий поріг" на

про діяльність земляцтва з демонстрацією установчих документів та архівних матеріалів за 20 років. Можливо, виготовити ювілейний значок та медаль з логотипом земляцтва, а також виготовити диски із записом усіх номерів газети "Отчий поріг" і документального фільму. Варто подумати і над тим, кого запросити на наше свято з Чернігівщини, інших земляцьких організацій, Київської міської влади.

З пропозиціями щодо ювілейних заходів виступили виконавчий директор Тетяна Літошко, заступники голови Ради М. Борщ та В. Пушкар'єв, керівники відділень С. Кудін, М. Компанець, В. Лузан, А. Собора, М. Ткач, присутній на засіданні перший заступник першого голови Ради земляцтва О. Пухкал та інші.

Зрештою, спільними зусиллями були окреслені пропозиції до сценарного плану загальних зборів з нагоди 20-річного ювілею. Прийнято

2016 рік, складала орієнтовні плани святкування 20-ї річниці і механізми нагородження достойних, привітали іменинників літа. У своєму виступі голова Ради В. Ткаченко запропонував своє бачення проведення ювілейних зборів. Замість традиційного концерту створити документальний фільм

рішення щодо передплати земляцького часопису, створена робоча група з розробки макетів та виготовлення ювілейних значків та монет.

Засідання завершилось, але активна цілеспрямована підготовка до ювілею продовжується.

Ганна СКРИПКА
Фото автора

Вітаємо!

Приємна звістка облетіла наше земляцьке товариство – за рішенням комітету Міжнародної літературної премії ім. Григорія Сковороди "Сад божественних пісень" лауреатами стали:

* письменник, Герой України, Шевченківський лауреат Юрій Мушкетик – за визначний внесок у українську літературу;

* письменник Станіслав Маринчик (Ічня) – за книгу "Сузір'я талантів";

* меценат, громадський діяч Віктор Кияновський (Ічня) – за визначну благодійну діяльність, спрямовану на розвиток українського книговидання, культурного і духовного життя Ічнянщини та Чернігівщини;

* меценат Олександр Сенчик (с.мт. Парафіївка Ічнянського району) – за подвижницьку діяльність у відродженні рідного селища, зокрема, будівництві церкви;

* автор та виконавець українських патріотичних пісень, громадський діяч Віктор Погуляй (Прилуки) – за моновидавство "Становлення нації".

*Сердечно вітаємо
добірне лауреатське
товариство!*

Чернігівський край багатий на талановитих людей, що збагачили українську духовність. Та коли б він дав світові ще й такого поета й громадянина, як Борис Олійник, треба б було тільки дякувати Богові за такий дарунок. Адже вже нині, вітаючи славного полтавця Бориса Іллча з 80-річчям від народин, стверджуємо однозначно: він заслужив місце в пантеоні світоців української літератури, як і в історії масштабних подій, свідками яких ми є.

Згадуються давні шістдесяті літа минулого століття, коли над Україною просвітліло небо після жажливих випробувань, коли ми, трохи молодші, зачитувалися поезією рвйних молодих попередників, коли лунко били в крицю рядки лірики того ж Бориса Олійника, з яким захопленням сприймалися його вірші про матір, рідну землю, часом і про кохання, як весело перелітали з вуст у уста жартиліві рядки про те, що "у поета гроші завелись". І де б він не був – ходив на лекції в Шевченківський університет чи на роботу в газету "Молодь України", журнали "Ранок", "Дніпро", працював одним із керівників Спілки письменників України, в переломні часи засідав як співочільник у Верховній Раді СРСР, вирішував різні громадські питання за морями-океанами, не сидів всує і в рідному українському парламенті – ніде не забував свою неповторну Зачепилівку, всю многотраждальну Україну. Ось чому в знаменитому вірші "Стою на землі" не знайти фальші, позерства – у художньому слові тут позиція митця відбилася з особливою силою.

Прожити вісімдесят років непросто. Особливо коли людина не спить у намулі, як вкрита лускою риба, дивлячись на світ крізь товщу боронної води. Що ж стосується Бориса Олійника, то доля постійно штовхала його на передній край, де вирішувалися нелегкі питання сучасності. Маючи розважливий, філософський характер, він ніколи не піддавався на провокації, не розштовхував інших ліктями, підпираючи лідерство конкретними справами, а не позерськими деклараціями, поспішаючи на допомогу іншим, хоча за це й самому перепало. І природня сільська мудрість, і набуті глибокі знання законів розвитку суспільства, і опертя на досвід старших чесних побратимів донині

допомагають йому залишатися великим українцем у найкрутіші злами історії.

За природою зодчий, Борис Іллч любить собі подібних, а коли треба, йде без трубного галасу в атаку, утверджуючи на українській землі добро. Скільки сил затратив він, коли обстав супроти безголових чиновників і захистив від знищення Канів із святою Черневою горою! Яких зу-

ціонери місцевого масштабу та доблесні чекісти пошити справу на столичних молодих літераторів, які наважилися сказати правду в студентській аудиторії. Не кажу вже про його окремі вірші, що ходили в списках між юні.

Часом чуються запальні нарікання від поодиноких "патріотів" – мовляв, Б. Олійник як був, так і залишається комунякою. Та як так сталося, що саме під крилом письменницького парткому, який очолював він, започатковувався Рух і ніхто з ініціаторів-митців не піддався репресіям? І хто сказав, що комуністичні ідеї самі по собі не благородні? От тільки виконавці не варті доброї пам'яті. Певен: якби Борис Олійник не був обраний співголовою Ради Національностей ВР СРСР та не висиджував слухняно в президії, боронячи й права рідної України, він би теж був у вирі доленосних подій, що перекинули наш світ. Зрештою, сам перелік масштабних справ, сподіяних ним, міг би зайняти багато місця в цьому ювілейному слові. І коли бачиш, як прудко перебігають з партії в партію чимало його колег, письменників-політиків, то ще раз радієш за твердість духу й вчинків сьогоднішнього ювіляра. Кон'юнктура не для справжніх майстрів слова, вона калічить дух, щедро плекаючи тіло.

Найголовніше ж – що всілякі земні клопоти не забрали в нього те, заради чого Бог покликав поета на землю. Від першої збірки поезій "Б'ють у крицю ковалі", за яку свого часу хвалив автора сам Павло Тичина, дистанція неймовірно велика. Дзвінкоголосість юного студента переросла в філософську розважливість, виваженість рядка, образу, виробленість неповторного стилю, де публіцистичність підпирає неймовірно тонку ліричність, де образна мова наповнена текстом

і підтекстом. І кожна наступна книга ставала етапною в його творчості, була позбавлена творчих провалів. Він і нині, створивши десятки книг віршів, поем, не понижує творчий рівень, як дехто з ровесників. Його не стомили ні рясні почесні (академік НАН України, Герой України, лауреат Шевченківської премії, Державної премії СРСР та цілої низки інших за рангом відзнак), ні нелегкі трудові літа. Думається, що в цьому самозбереженні духу допомагає йому рідна земля. Бо Борис Олійник завжди стоїть на ній – як козак в дозорі, готовий обстати за неї.

Таким і люблять його наші сіверяни.

Леонід ГОРЛАЧ
Фото Ганни СКРИПКИ

силь коштувало йому підняти народ на будівництво унікального пам'ятника Вдові! Не кажу вже про сотні порятованих репутацій митців, чию честь захистив стабільно спокійний, розважливий колишній секретар парткому Спілки письменників чи нинішній голова Українського фонду культури. Недарма так широко горнується до нього митці України. Зате всілякі владні наскоки – особливо в молоді літа – він навчився сприймати стоїчно, відкидаючи мовчки підступи недругів. Бо веде його життям віра в конечну справедливість сподіяного. Згадується, які чорні хмари збиралися над його головою після одного з візитів у Ніжинський пединститут, як старалися партійні функ-

Є на Чернігівщині розлоге красиве село Нова Басань. І живуть у ньому красиві люди, серед яких і Зубці, що дали народові не одного знаменитого громадянина. Серед них і Тетяну Андрівну. Щоправда, у свій час вона природньо поміняла прізвище, коли вирішила створити власну родину. Та щось же родове залишилося в ній – як серцевина поколіннями надбаних чеснот, якими славиться український народ.

← 1

Осяяння добротою

Передусім це любов до ближнього, чесність вчинків, материнське тепло й неймовірна роботячість. Усе це, мабуть, дуже рясно прищепила їй мати Марія Гаврилівна – не тільки агроном за освітою, а й така земна людина, на яких тримається світ. Жорстоке до сільських людей життя навчило її боротися за місце під сонцем, оберігати сімейне гніздо, як неопалиму купину. Тож і Тетянка зростала на глибокій любові, всотувала в душу великий досвід земної мудрості та краси, без яких життя людське скидається на безплідне блукання світами від коліски до могили.

Здається, зовсім недавно наша газета писала про неї, прагнучи якнайширше познайомити земляків нашого громадського об'єднання з послужним списком щойнопризначеного виконавчого директора та першого заступника голови. Бо ж через неї доводилося багатьом патріотам Сіверщини, що осіли на київських кручах, вирішувати безліч різноманітних питань, бо саме вона стала генератором десятків значимих ідей, що стали суттю нашого колективного життя. Та час пролетів так швидко, що й Тетяна Андрівна разом із тисячами земляків подорослішала на півдесятка років, а вони ж були всуціль віддані новій роботі. Часом дехто скептично поговорював: мовляв, після того, що вона трудилася і секретарем виконкому центрального району столиці України, і не загубилася у вирі справді революційних подій, що виплекали українську самостійну державу, бо чомусь то не за красиві очі, а за талант управлінця брали її в свою команду три Президенти України – і це при тому, що наша українська практика утвердила гірке правило: як тільки хтось приходить до влади, починає тасувати кадрові карти так, що й шісток не залишається на місці. Бо вміла вона всю себе віддавати людям, а ця дорогоцінна якість не кожному дана, надто ж жінці, на плечі якої лягають клопоти про дім та домашніх.

Та вона встигла зігріти материнським теплом доньку-одиначку Олену й вивести її в люди. Могла б через різні високі зв'язки влаштувати їй сите безтурботне життя чи в політиці, чи в крутому бізнесі, де треба мати міцні руки й обмаль порядності, аби долати

успішно конкурентів. Донька ж не без матері обрала фах лікаря-стоматолога і не перестав радувати родаків успіхами. Лікар вищої категорії, кандидат медичних наук, доцент Інституту стоматології, активна в науці й житті. Словом, гідно продовжує шлях матері, яка ніколи не засиджувалася в міщанському болоті. А скільки радості приніс бабусі онук Антон, коли блискуче вступив до престижного столичного політехнічного інституту!

Тетяні Літошко не довелося довго вивчати

тонкощі діяльності земляцтва. Старожили, що активною участю в його роботі стали золотим осердям колективу, особливо ж вихідці з Бобровицького району, добре пам'ятають часи, коли саме вона очолювала один із найактивніших осередків. Згодом довелося їй на деякий час поступитися умовлянням високих державців і повернутися у верхні ешелони влади, при цьому в результаті пошуків родинного щастя навіть прізвище в черговий раз поміняти. Та вона і в ті часи не стояла осторонь основних подій у нашому колективі. І коли нарешті з'явилася можливість повернутися до

найрідніших людей, вона не відмовилася від запрошення Віктора Ткаченка, що мріяв знову побачити по праву руч людину з державним рівнем досвіду і вміння. Людину, що любить свою малу батьківщину й її синів та дочок.

Держава здавна тримається на відданих їй духовних осередках, одним із яких є й земляцтва. Наше ж особливе не лише за кількістю патріотів, а й за потужним сіверянським духом. Часом це видається парадоксом: адже наші краї бідні на чорноземі та корисні копалини, та й підперті з двох сторін культурою інших народів, що мало б неодмінно роздробити людей на всілякі етнічні групи, це не ті ж галичанські масиви чи центровий полтавський регіон, не мальовниче Поділля. Та поліщуки, споконвіку навчені долати різні загрози, виявилися монолітними, як граніт. І в тому, щоб він не розсипався на порох, чимала роль і Тетяні Літошко.

Вона щедра на різні об'єднаних ідей, спрямовані на зміцнення спільної роботи районних осередків та місцевої влади. Вона клопочеться різними творчими конкурсами сіверянської дітвори, часом замінюючи пасивних обласних керівників, зайнятих більше політичними розборками. Згадаймо, з яким успіхом пройшли у нас митецький та літературно-краєзнавчий конкурси, що й досі відлунують у серцях учителів та учнів. А ще ж гуртувати земляцтва України, зібрані в Асоціації. Інколи дивуєшся: звідки в неї беруться ті сили, як займатися десятками справ і водночас залишатися завжди привабливою привітною жінкою. Що ж, мабуть, те закладене в генетичному коді, сходило вперше з росяних трав дитинства під материнським крилом, з нелегких випробувань юних літ, коли доводилося боротися за пісний шмат хліба.

Недарма Тетяна Літошко так любить навідуватися в рідну Нову Басань. А коли повертається, наснажена працею біля землі, тихими вечорами в родинному колі, то аж світиться від задоволення, бо поспілкувалася з сестрами, почула срібний передзвін струмків молока в дійниці, навідалася до школи, в якій мріяла стати знаменитою артисткою. І хоча давня косяк довжиною більше метра вже не прикрашає її поставу, вона не розлюбила життя. Вона робить усе можливе для того, щоб у ньому краще жилося людям.

Рясного Вам ужинку на цій ниві, шановна Тетяно Андрівно!

Леонід ГОРЛАЧ

Під увагою земляків -

Цього літа земляки з Талалаївського відділення Прилуцького осередку земляцтва намагалися активно допомагати талановитій спортивній молоді рідного краю.

молоде покоління

земляцтва організували "День відкритих дверей" в Національному університеті фізичного виховання і спорту України, де в цей час проводилась Всеукраїнська універсіада з баскетболу серед жіночих команд ВНЗ України.

Юні спортсменки з великою зацікавленістю переглянули декілька матчів, після чого ознайомилися з інфраструктурою уні-

верситету та вимогами для вступу на кафедру спортивних ігор, адже кожна з них мріє стати професійною спортсменкою.

В липні члени Талалаївського відділення продовжили свої спортивні справи. Цього разу допомогли трьом талановитим випускникам дитячо-юнацької спортивної школи (відділення футболу), які мріяли поєднати своє життя зі спортом, вступити до ВНЗ для отримання професії "тренер з футболу".

А в останні дні літа, перед Днем Незалежності України, заступник голови Прилуцького осередку по Талалаївському району та за сумісництвом заступник голови молодіжного відділення "Чернігівського земляцтва" зі спортивно-оздоровчої роботи Тарас Чопілко завітав до Талалаївської державної адміністрації,

де зустрівся з заступником голови Ларисою Шевченко. Під час короткої зустрічі було обговорено плани подальшої співпраці з керівництвом Талалаївської районної федерації футболу.

Також була проведена зустріч з Оксаною Плютою, керівником відділу освіти Талалаївського району. На честь Дня Незалежності України від земляків з Києва Тарас Григорович передав для покращення тренувальних і змагальних умов юних футболістів районної дитячо-юнацької спортивної школи 10 комплектів форми (футболки, шорти, гетри) та м'ячі для гри в залі.

Нашій державі потрібне здорове та гармонійно розвинене покоління.

Наш кор.

На початку червня юні баскетболістки дитячо-юнацької спортивної школи села Червоний Плугатар Талалаївського району, які уже довгий час займаються під керівництвом Володимира Григоровича Чепеля, виборили призове місце на обласних змаганнях зі стрітболу, головним призом була путівка на Всеукраїнські змагання в столицю.

Любов до спорту та ініціативність Володимира Григоровича стали визначальними в житті. Він особисто взявся за пошуки коштів для організації згаданої поїздки та для придбання нової форми.

Щоб підтримати юних спортсменок, земляки з Талалаївського відділення Прилуцького осередку Чернігівського

Суботнім ранком 5 вересня голова молодіжного відділення Товариства "Чернігівське земляцтво" в м. Києві Валерій Демченко разом з сестрами Ганною та Олександрою і кумом Богданом Малетою з сином Михайлом приїхали до Національного музею народної архітектури і побуту України з метою упорядкувати подвір'я садиби Чернігівської області.

Вони постригли куці, позбирали хмиз, активно попрацювали граблями та винесли сміття.

Вже майже традиційним для молоді завершенням чудового дня стала можливість позмагатися у вправності стрільби з луків та арбалетів, метання списів, ножів та сокир на території Співочого поля музею у Пироговому.

Наш кор.

7 вересня у Батуринській загальноосвітній школі відбувся науково-просвітницький захід "Пам'яті вічний вогонь" з нагоди 72-ї річниці з дня звільнення Батурина від нацистських загарбників. Громада зібралася, щоб згадати тих, хто поліг в боротьбі з коричневою чумою ХХ століття – нацизмом, хто визволяв рідну землю від окупантів.

Багато мальв насіяла війна...

Особлива увага у виступі ведучої була надана Герою Радянського Союзу Миколой Васильовичу Кадуну. З перших днів радянсько-німецької війни він перебував на фронті. 3 червня 1944 року за мужність і героїзм, проявлені у важкому бою, гвардії капітан Микола Кадун удостоєний найвищої нагороди – Золотої зірки Героя. Невдовзі, 30 липня 1944 року, у віці 25 років, під час визволення молдавського міста Тирасполь Микола загинув. Пам'ятник Герою вже 40 років прикрашає територію школи, де проходять всі урочисті шкільні заходи.

Дворічна окупація Батурина нацистськими загарбниками завершилася завдяки жертвній допомозі місцевого населення, серед якого були і діти-мешканці сусідніх села Обмачева та хутора Дробці. Саме про визволителів міста розповіла у своєму виступі науковий співробітник заповідника "Гетьманська столиця" Каріна Солдатова. Ще і ще раз згадали геройську і таку необхідну допомогу мужніх хлопчаків, які показали воїнам-визволителям бродити через глибоку ріку Сейм. 13-ти річний обмачівець Коля Герасько загинув, виконуючи це завдання. 14-річний Степан Донець вдало виконав його, за що пізніше отримав орден Червоної зірки і пройшов усю війну сином полку. Про свого батька, Степана Донця, поділився спогадами його син,

теж ветеран війни, але в Афганістані, Василь Донець. Непрохані, але такі зрозумілі, сльози зволожили очі ветерана та присутніх.

Озброєні до зубів нацисти міцно трималися за Батуринську висоту. На жаль, під час протистояння були і втрати з боку наших визволителів. 176 воїнів полягло геройською смертю, звільняючи Батурин. Вони знайшли вічний спокій на Братському кладовищі у парку "Кочубеївський". Честі покласти квіти до могил визволителів були удостоєні активні учасники Батуринського загону пластунів ім. Д.Чечеля Максим Прокопович та Дар'я Хитаєнко, до пам'ятника Миколи Кадун квіти поклала Світлана Сушко.

Війна і зараз забирає життя наших співгромадян. На захисті державності України гинуть і втрачають здоров'я тисячі українців.

Бахмаччина і Батурин теж вносять свій вклад у справу захисту держави від агресора. Свою криваву данину серед наших земляків смерть почала збирати ще на Майдані, у лютому 2014-го. Серед загиблих семеро наших земляків – уродженців Бахмаччини, які віддали найдорожче – своє життя за наше право жити в незалежній, цивілізованій, європейській Україні.

Виставку "Герої не вмирають", підготовлену заповідником спеціально до цього дня, презентували, як данину пам'яті справжнім чоловікам і героям, якими мо-

жемо пишатися. Їх імена назавжди залишаться на скрижалях історії і в наших серцях – Герой України Василь Прохорський, Юрій Бутусов, Віктор Кеслер, Володимир Лестуха, Олександр Пащенко. Більш детально розповідь прозвучала про двох із загиблих – Олександра Ровного із сусіднього села Матіївки та сина Батуринського міського голови Леоніда Душі – Станіслава Душу. Цю хвилюючу місію виконали активні учасники історичного гуртка "Батуринський курінь" заповідника "Гетьманська столиця" Максим Нескуба та Євгенія Біліченко. Скорботні хвилини мовчання за загиблими об'єднали аудиторію заходу.

Затамувавши подих, слухали учні і гості пісні на воєнну тематику у виконанні дуетів Вікторії Огієвської та Оксани Винник, Людмили Пендюх та Світлани Сушко, Марини Петровської і Світлани Сушко.

Сподіваємося, що цей урок мужності, організований і проведений педагогами школи і заповідника, назавжди закарбується в пам'яті майбутніх захисників Вітчизни.

Виставка "Герої не вмирають" буде експонуватися впродовж кількох місяців на Цитаделі Батуринської фортеці. І дай Боже, щоб нам не довелося поповнювати цей страшний список загиблих!...

Наталія СЕРДЮК,
завідувач відділу науково-просвітницької роботи
НІКЗ "Гетьманська столиця"

25 жовтня ветерану-фронтовику, нашому бойовому товаришеві Миколі Калениковичу Лойку виповнюється 90 років. Бойові друзі спробували створити словесний портрет ювіляра на підставі своєї обізнаності і вражень від спілкування з ним. Якось зібрались за столом почаявати. Обмінювались думками з різних питань і поступово бесіда розгорнулася про наступного ювіляра.

Треба звернути увагу на те, що Микола Каленикович – людина щедрої душі, готовий допомогти будь-кому, одночасно скупий на слова про себе. Він належить до того покоління, якому доля розпорядилася зростати разом з державою, здобувати знання і будувати країну, захистити її і знову підвести на високий світовий рівень. Пройшовши небачені випробування, ці люди вміють працювати самі і вміють давати об'єктивну оцінку подіям і людям.

Чернігівчанин Валерій Іванович Забіяка запитує: "А чим славетна наша рідна земля?" Микола Каленикович не тільки з любов'ю, а й зі сльозами на очах розповідає про свій рідний край – Чернігівщину, де він народився і почав знайомитися з навколишнім світом. "Чернігівщина – це не тільки моя батьківщина, а й батьківщина моїх батьків і родичів. Тут проживають красиві люди не тільки обличчям і тілом, але і душею, серцем і руками, які постійно працюють, створюючи добрі справи".

Чернігівчанин Віктор Іванович Сідельов запитує: "Як Ви ставитесь до своїх родичів теперішніх та старших поколінь?"

"Мій дідусь Хрущ Ісаак Павлович народився в 1868 році. Він був грамотною людиною. В армії мав невеликий офіцерський чин. Після демобілізації і повернення в село зайнявся шевським ремеслом. Шевцем він був високого класу – шив взуття управителям маєтків, вчителям Майнівського сільськогосподарського училища, жителям найближчих сіл. Якщо потрібне було красиве взуття, особливо жіноче, на підборах, – відправляли до Ісаака. У дідуся був брат Роман. Він загинув у громадянську війну. Помер дідусь у 1956 році в селі Озеряни, де і похований.

У дідуся було четверо дітей – три сини і дочка: Кузьма, Марія, Іван і Каленик. Доля Кузьми була трагічною. У громадянську війну він потрапив у полон до махновців. Вони його допитували, а потім убили і кинули в колодязь. Вийшла сусідка по воду і побачила його в колодязі, повідомила дідуся. Кузьму витягли і поховали. Марія

вийшла заміж і благополучно жила.

Трагічною виявилася доля Івана. Він в дитинстві пішов на озеро, яке тільки почало замерзати, ступив на тонкий лід, провалився і потонув. Наймолодшим був Каленик – мій батько.

Бабуся Параска Дмитрівна була неписьменна. Вона займалася тим, що розносила замовникам взуття, пошито дідусем. Померла перед війною.

Батько народився 29 липня 1892 року. Закінчив церковно-приходську школу і співав у церковному хорі, мав добрий слух і голос, грав на балалайці, гітарі, мандоліні.

КОРІННЯ ЮВІЛЯРА

У 1914 році після завершення навчання у Майнівському сільськогосподарському училищі отримав диплом агронома. Училище готувало спеціалістів широкого профілю. Агроном знав рільництво, тваринництво, садівництво, бджільництво.

У 1913 році батько одружився на Марії Микитівні Лесенко, яка працювала в той час у ідальні училища. В школі мамі навчатися не довелося, читати і писати її навчив брат.

Батько – учасник першої світової війни, чотири роки був у неволі. Досконало знав чеську мову, яку вивчив, будучи в полоні у Чехословаччині.

Він помер у віці 103 роки в травні 1995 р.

У моїх батьків було четверо дітей: Катерина, Віталій, Ольга і я. Всі народилися в жовтні, як на замовлення. Всі ми були різні за характером, поведінкою, ставленням до навчання і дружби зі шкільними товаришами. До цього часу дожили Оля і я. Моїми нащадками стали донька Тетяна і внук. Без них я не уявляю свого життя".

Киянка Людмила Микитівна Кіршина звертається: "Миколо Калениковичу! Як склалася Ваша доля у повоєнний час?"

"15 листопада 1945 року я був демобілізований. 16 грудня 1945 року повернувся додому. Виникло питання, куди піти вчитися? Після роздумів і пошуків навчальних закладів у Харкові я вибрав технікум радянської торгівлі, в який і подав заяву на товарознавче відділення. Наприкінці грудня 1945 року мене прийняли на другий курс, але зарахували тимчасово на економічне відділення. Через півроку я звернувся до директора технікуму, щоб мене перевели за заявою на товарознавця. Але директор технікуму Олександра Павлівна порадила опанувувати фах економіста. Я послунався її доброї поради і залишився на економічному відділенні.

Величезне бажання вчитися давало можливість швидко і без особливих труднощів освоювати предмети програми. Я закінчив технікум з відзнакою в червні 1947 року. Користуючись правом вибору місця роботи, попросив направити мене в Полтаву. Полтавське управління місцевих торгів направив на роботу в місто Лубни, а Лубенський змішторг призначив начальником планового відділу.

У 1947 році я вступив до Всесоюзного заочного інституту радянської торгівлі у Москві без іспитів.

Після трирічного терміну роботи в системі торгівлі я звільнився, в 1950 році переїхав у село Липці до батьків і мав можливість відвідувати наукову бібліотеку ім. Короленка в Харкові. Одночасно був прийнятий на Липецьку швейну фабрику на посаду начальника планово-виробничого відділу. Після успішного закінчення інституту в 1952 році я переїхав у Харків, де мене прийняли на роботу в трест "Маслосирпром" на посаду начальника економічного відділу.

У 1957 році в Україні були створені раднаргоспи. Харківський раднар-

госп об'єднував три області: Харківську, Полтавську і Сумську. Мене запросили на роботу в управління м'ясної і молочної промисловості на посаду заступника начальника планово-економічного відділу.

Працюючи там, в 1962 році вступив в заочну аспірантуру при Київському інституті народного господарства.

В результаті напруженої роботи я написав і успішно захистив дисертацію 13 жовтня 1964 року. Мені присвоїли вчений ступінь кандидата економічних наук.

15 грудня 1965 року прибув до Києва на посаду начальника управління організації праці, заробітної плати і робочих кадрів в знову організоване Міністерство м'ясної і молочної промисловості України. Працювати було цікаво, але мене тягнуло в науку, адже за своїм устремлінням я вчений і хотілося спробувати себе в цій сфері. Я попросив міністра перевести на роботу в УкрНДІ м'ясокомпрому і з 1968 по 1971 рік працював там на посаді завідувача сектора з наукової організації праці".

Народний депутат чотирьох скликань Сергій Григорович Сінченко: "Микола Каленикович, а яка випала Вам доля у роки війни?"

"Коли почалася Велика Вітчизняна війна, ми, друзі по школі, добровільно пішли у винищувальний батальйон з виявлення і знищення німецьких диверсантів-парашутистів, яких закидали в тил нашої країни. Нас було близько 20 осіб. Нам видали польські гвинтівки, патрони і ми в колишньому піонерському клубі чергували й ночували.

Прийшла війна на територію Харківської області. У Липці німці увійшли в листопаді 1941 року. Наша сім'я – мама, я і дві сестри залишилися в окупації. Батько, як фахівець, був відряджений до початку війни в Казахстан. Ми жили в куркульській хаті і, як тільки з'явилися німці, з'явився хазяїн, який запропонував нам забратися з цієї хати. Довелося поневірятися у добрих людей, продавати те, що мали, щоб якось вижити.

В Липцях до влади прийшла окупаційна адміністрація. Поліцаї були з місцевого населення, почали складати списки молоді для відправки в Німеччину. Ми вирішили виїхати з Липців на батьківщину в с. Озеряни Чернігівської області. Дістали возик двохколісний, запрягли у нього корову, поклали на тачку пожитки, і ми – мама, Катя, Оля і я, рушили в дорогу. З великими труднощами протягом місяця добиралися до Озерян. У дорозі до нас прилаштувався якийсь чоловік, який через кілька днів покинув нас разом з нашою коровою.

В червні 1942 року дісталися до Озерян. Будинок, де я народився, був цілий, в ньому жили дідусь і бабуся. Ми поселилися в одній кімнаті, а бабуся і дідусь – в іншій. Дідусь продовжував займатися шевським ремеслом. Я теж почав шев-

цювати. Мені це добре вдавалося. Так жили до визволення Чернігівської області від німецьких окупантів у вересні 1943 року. На початку листопада мені виповнилося 18 років, і я був призваний у Червону армію до складу п'ятого Гвардійського Сталінградсько-Київського танкового корпусу. На околиці Києва біля школи № 140 новобранців переодягли в солдатську одежу.

Коли я потрапив на фронт, то легко опанував протитанкову рушницю Дегтярьова (ПТР). Фронт наступав, а ми пішим порядком рухалися за фронтом. Згадую Гостру могилу, Ставище Київської області, де ми зупинилися на відпочинок. Я був призначений в шосту мотострілецьку бригаду в 455-й мотострілецький батальйон рядовим на посаду стрілка ПТР.

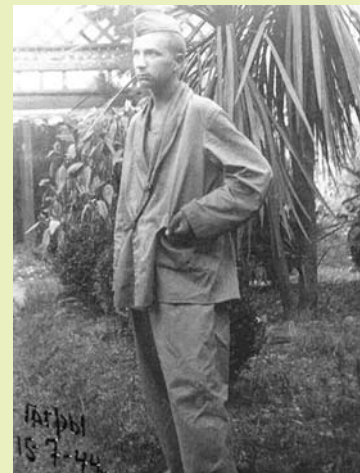
24 січня 1944 року з'єднання 6-ї танкової армії вступили в бій з активним, маневреним і технічно оснащеним ворогом. У Корсунь-Шевченківській битві я отримав бойове хрещення та зробив свій скромний внесок у перемогу над ворогом.

В цей час я був і за перший, і за другий номер протитанкової рушниці. На мені був автомат, ПТР (16 кг), торбинка з набоями для рушниці. Йти було важко, я спіймав кинутого коня і вже верхи наздоганяв німців.

Звільнили Христинівку, Вапнярку, Ямпіль, перейшли річку Прут і через Фалешти повільно просувався до Яссів.

Вибивши німців, наша бригада зайняла позицію на пагорбі, звідки відкривався вид на Ясси. Выкинувши останки тіла німця, я зайняв його окоп. Перша доба пройшла спокійно, але на другу на нас посипався шквалистий мінометний вогонь. Ми не витримали цього і спільно покинули позицію. При відході мене наздогнала куля і попала в ліву руку. Десять метрів від мене розірвалася міна. Почувши глухий гул, я встиг стрибнути у окоп. Наступна міна розірвалася за три метри від мене, в спину вдарив вибухова хвиля. Забило подих, півгодини я приходив до тями. Контузія позначилася і на вухах, і на легенях. Командир наказав мені йти в госпіталь. По дорозі в госпіталь попав під бомбардування італійських літаків, але мені й тут пощастило – біля будинків були глибокі траншеї, де я і пересидів. Зайшовши в польо-

вий госпіталь, який розташовувався в одноповерховому будиночку, почув від лікаря, щоб я йшов на Фалешти, оскільки все було заповнено важкопораненими. Не встиг я відійти від госпіталю і 30 метрів, як налетіли німецькі бомбардувальники, і від госпіталю залишилися одна велика вирва.

Мені довелося ходити від одного госпіталю до іншого, бо всі були переповнені пораненими. Мене відправили у Вапнярку, звідки санпоїздом доставили у Сочі. Після лікування були Нові Гагри, знову Сочі, а потім село Хоста. Там мені зробили операцію. Після тривалого лікування мені стало краще, хоча пальці лівої руки погано рухалися. В жовтні 1944 року мене визнали придатним до нестройової служби".

Мальований Віктор Олександрович: "Я знаю Миколу Калениковича майже два десятиліття по спільній громадській роботі. Навіть наші дружини товаришували. За цей час у мене склалися своє враження про цю чудову людину. Перш за все ми однокласники. Після виходу на пенсію у 1987 році і до цього часу він бере активну участь у громадській роботі. Його обрано головою Київської групи ветеранів 6-ї гвардійської танкової армії та заступником голови Київської організації ветеранів війни.

Микола Каленикович завжди ініціативний, чуйний до людей. Він завжди відстоював свою думку, за що його поважали. Його бойовий і трудовий шлях відзначені багатьма державними і громадськими нагородами. Я ще хотів би звернути увагу на те, що Микола Каленикович зберігає пам'ять про своє селянське походження і пишається цим. Від землі росте коріння, від землі – вся сила. Він пишається батьком, що був агрономом і неабияким. Тож хочеться сказати: коріння ювіляра йде від плуга.

Від щирого серця ветерани бажають йому активного довголіття, здоров'я".

За дорученням членів президії Київської організації ветеранів війни та земляків
Сергій КУДІН

“Наша бере!..”

22 жовтня виповнюється 75 років від дня народження Володимира Шкварчука. До цієї дати він не дожив менше ніж півроку, відійшовши у вічність на початку цього річного червня.

Бо не може не взяти”

Член Національної спілки письменників України від 1998 року, лауреат чернігівської обласної просвітницької премії імені Бориса Грінченка, всеукраїнських – імені Володимира Кобилянського, імені Валерія Марченка, міжнародної журналістської імені Василя Стуса, на зібранні з нагоди вручення йому саме премії імені В. Марченка він сказав:

“У нас мільйони жертв, а ось катів – практично жодного”. Гіркі, але ж правдиві слова. Як і все з публіцистики, створене В. Шкварчуком. А це книжки “Бунт землі” (1994), “Голодомор 1932–33 годов на Чернігівщині” (1999), “Отруйне питання” (2000), “На казарменому становищі” (2002).

Неважко помітити, що книжки, у яких автор відстоював право людей бути людьми, почали з’являтися друком лише після здобуття Україною незалежності. До того Володимир Шкварчук писав художню прозу. У оповіданнях та гуморесках легше було замаскуватися під добропорядного радянського громадянина.

Але тільки замаскуватися. Бо душею Володимир завжди був українцем. Він був єдиним на Чернігівщині, з ким автор цих рядків у сімдесяті-вісімдесяті роки минулого століття вітався традиційним, нашим: “Слава Україні!” і єдиний, хто відповідав належно: “Героям слава!”.

З особливою приємністю обмінялися ми цими вітаннями у листопаді 2007, коли Володимирові Шкварчуку – на той час уже колишньому консультантові науково-редакційного підрозділу Черні-

гівської облдержадміністрації було вручено орден “За заслуги” третього ступеня. Це було якраз напередодні Дня пам’яті жертв голодомору та політичних репресій, жертв, повертати імена яких людям Володимир зробив справою свого життя.

Маючи середню спеціальну освіту (вчився у Коломийському технікумі механічної обробки деревини

хто хотів опанувати англomовне спілкування. Існувало таке добровільне утворення при обласній бібліотеці імені В. Короленка.

Істину про те, що незамінних людей немає, важко підтвердити тим, хто тривалий час близько знав В. Шкварчука. Немає сьогодні такої людини в середовищі чернігівських майстрів пера. Як і в середовищі дослідників голодомору та політичних репресій. Але навіть

нотатки про відхід у вічність не хочеться завершувати на песимістичній ноті. Тому хочу навести його автограф на подарованій мені книжці “Бунт землі”:

“Друже Порох, наша бере!.. Бо не може не взяти. В. Шкварчук. 13. 12. 94”.

Щоб пояснити нестандартне звертання, маю розкрити ще одну деталь: ми не лише віталися означеним вище способом, а й напівжартома прибирали (для внутрішнього вживання, так би мовити) псевдо, як і в справжніх вояків УПА. Володимир був Другом Гроном...

P.S. Ці дві світлини розділяє більше чверті століття. На першій Володимир третій ліворуч серед учасників обласної наради молодих літераторів Чернігівщини. Вона зроблена 16 травня 1979 року. На другій – В. Шкварчук (ліворуч) із Володимиром Сапоном під час зборів письменників Чернігівщини 27 квітня 2006 р.

Олександр Олійник
Фото автора

та Криворізькому гірничому училищі), Володимир Шкварчук зумів глибоко вивчити не лише широкий спектр гуманітарних дисциплін у обсязі вищої школи, а й опанувати англійську мову, якою вільно володів.

Якось під час відрядження в місця, де свого часу вела бойові дії УПА, він став добровільним екскурсоводом одному із західних генералів на час відсутності штатного перекладача. А в рідному Чернігові був одним з організаторів клубу тих,

“Вищий

Звідки взялися ті ключі творчості, ті джерела, які лягли на полотно різнобарвними мальовничими квітами, чарівними силуетами, образами природи рідної чернігівської землі? Світ неймовірних барв відкрився відвідувачам виставки картин “Формула гармонії” Олександри Чепурної (Самарцевої), уродженки села Авдіївки, що на Сосниччині, яка відбулася у вересні у Будинку художників у Києві.

мені, мамо!”

Мабуть, з часом людина починає бачити і відчувати світ душою. Любов до життя, набутий досвід зливається в одне відчуття прекрасного і відтворюється у картинах.

Моя землячка завжди відрзнялася чуйністю до людей, баченням прекрасного у кожній людині, сприйняттям духовних потоків з Космосу... Адже не раз видавалися її поетичні збірки, а вірші ставали піснями. Вона – член Національної спілки письменників України, дипломант конкурсу “Коронація слова” у номінації “Вибір композиторів”. І ось така несподіванка. Ми дізналися, що Шура – так ми всі її зовемо, вже давно пише картини. Та такі, що перехоплюють подих, примушують стати кращими, щиро-сердними, бо неможливо любити інакше.

До кожної картини був підібраний особистий вірш, співзвучний характеру роботи.

На виставку, де було представлено біля восьми десятків робіт, прийшли представники благодійної арт-асоціації “Золота палітра” Олександр Краснопецев та Світлана Колесник, відома співачка, заслужена артистка

ливість знайти себе, відчуті світ у гармонійному поєднанні вселенського порядку з життям людини, баченням вищих духовних цінностей і законів.

Через всю творчість проходить безумовна любов до батьків, які любили своїх дітей такими, як вони є, і дали їм свою силу. Цей вірш – тому підтвердження:

*Вищий мені, мамо,
Хусточку червону,
Вищий теплий*

*промінь,
Той, що не згаса.
Щоб були зі мною
Мамині долоні,
Щоб цвіла у квітах
Мамина краса.*

*Вищий мені, рідна,
Мальви і жоржини,
І траву шовкову
Вищий по краю.
Буде зігрівати
Сонячна хустина,
Найтепліша в світі
Доленьку мою.*

України Світлана Мирвода, поетеса із Запоріжжя Вікторія Сироватка, поет Анатолій Качан, авторка багатьох пісень про нашу Чернігівщину землячка Катерина Кулик, викладачі та студенти Національного університету ім. Тараса Шевченка, представники Чернігівського земляцтва, близькі, рідні. У привітаннях прозвучали пісні, вірші, побажання щасливої долі її картинам.

Тож сьогоднішня виставка робіт нашої землячки – це можливість показати людям, що життя, попри всі негаразди, жахи війни, втрати – це чудова мож-

Сам факт реалізації творчого задуму художниці схожий на громадянський подвиг. Подорож на виставку з відокремленого Луганська (а вона там мешкає з сім'єю протягом всього часу війни) до Києва тривала понад 33 години. Блок-пости, перевірки документів, спека... Але все ж вона українка, яка любить свою землю і відчуває її кожною клітинкою своєї душі.

І так буде завжди. Вона буде радіти людям, які на ній плекають свої надії і мрії, які трудяться, незважаючи на все.

Щастя тобі, землячко!

Ганна СКРИПКА
Фото автора

Шлях Петра Савицького як науковця почався у Чернігові. 16-річним юнаком він подружився із українським істориком, архівістом, генеалогом, джерелознавцем, мистецтвознавцем Вадимом Львовичем Модзалевським і під його впливом захопився минушиною рідного краю. Протягом 1911–1914 років об'їздив майже всю Лівобережну і частково Правобережну Україну, вивчав історію рідного краю, народне мистецтво.

1914 року на виставці української старовини у Харкові Петро Савицький представив велику колекцію фотографій пам'яток архітектури Чернігівщини. А 1916 року він разом із Вадимом Модзалевським підготував до друку книгу "Очерки искусства Старой Украины. Чернигов", яка була набрана у Петербурзі, але після відомих подій 1917 року побачити світ вже не змогла. Лише 1992 року ця робота була опублікована, завдячуючи зусиллям Олександра Борисовича Коваленка – декана історичного факультету Чернігівського державного педагогічного інституту (зараз Інститут історії, етнології та правознавства імені Олександра Лазаревського Чернігівського національного педагогічного університету) імені Тараса Шевченка.

Відомі події 1917 року зруйнували плани молодого вченого Петра Савицького. Тричі життя завдавало йому нищівних ударів.

Перший – еміграція.

З самого зародження євразійського руху Петро Савицький – один з головних його теоретиків і політичних лідерів. Був творцем нової науки – кочівникознавства, творцем євразійської версії російської геополітики, зробив внесок у географію, економіку, політологію, літературознавство, мистецтвознавство, історію і т. д.

Серед праць Петра Савицького є дослідження про старовинну архітектуру України, розвиток сільськогосподарства в Росії та з багатьох інших питань. Однак центральне

місце в його творчій спадщині займає вивчення культурної та геополітичної специфіки Росії, її минулого та сьогодення. Особливий інтерес викликала у Петра Миколайовича взаємодія російського етносу з монгольським, від якого росіяни, на його думку, успадкували "почуття континенту".

Саме він створив своєрідне географічне підґрунтя євразійства, надав йому особливого орієнтального забарвлення, монголофільського головного чином.

Другий удар, який отримав Петро

те було вирішено, що країні не потрібен ні такий громадянин, ні такий спеціаліст. 1956 року Петро Миколайович повернувся до Праги, але не був реабілітованим, тож про повернення на батьківщину годі було думати.

Третій удар, який завдала доля, був подвійним: 1960 року померла дружина, сили якої були підірвані більш, ніж десятилітнім чеканням чоловіка. А тут інша біда. Не забувають органи своїх підопічних. Тепер і чехословацькі пильнували його. У Франції вийшла збірка поезій Петра

Савицького під псевдонімом Петро Востоков. Як євразієць він завжди дивився на "восток". Здогадалися, хто стоїть за цим псевдонімом, і засудили на три роки за антирадянську пропаганду (за те, що розповів у віршах про життя радянських політ'язнів).

Однак, потім доля ледь усміхнулася. За рік Петра Миколайовича звільнили і можна було працювати. У 60-ті роки минулого століття він активно листувався, обмінювався науковими працями з відомим українським вченим, літературознавцем, академіком АН УРСР Миколою Калениковичем Гудзієм, істориком, мистецтвознавцем, доктором історичних наук, професором Матвієм Олександровичем Гуковським, істориком-етнологом, археологом, сходознавцем, письменником, перекладачем Левом Миколайовичем Гумільовим.

Петру Савицькому доля увірвала життя 13 квітня 1968 року. Але й зглянулася вона – не довелося йому почути гуркіт танків на пражських вулицях і площах, а також прокльони чехів, які дали притулок українському вигнанцю. Поховали на Ольшанському кладовищі у Празі, де з 1941 року спочивав його батько Микола Петрович Савицький, людина теж неординарна. Як і його дружина Уляна Андріївна Ходот.

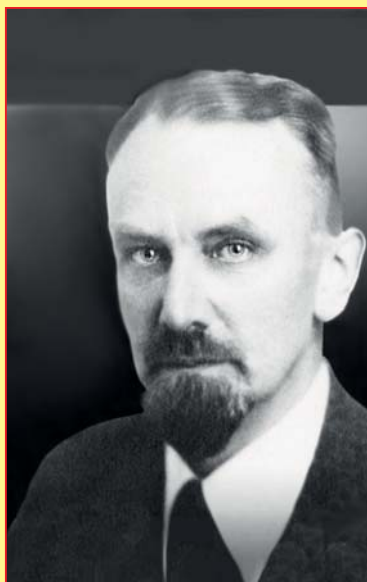
Вона народилася в сім'ї Андрія Варфоломієвича Ходота та Ганни Михайлівни Ходот (Долинської).

Батько Уляни Андріївни народився в селі Покошичі нинішнього Коропського району.

ПАМ'ЯТІ

Відомий поет і літератор, географ, економіст, правник, геополітик, культуролог, філософ, соціолог, історик, мистецтвознавець, громадський діяч Петро Миколайович Савицький народився 15 травня 1895 року в Чернігові.

Із дитинства він серйозно ставився до навчання. І Чернігівську чоловічу гімназію 1913 року, й економічний факультет Петроградського політехнічного інституту 1917 року він закінчив з відзнакою.

ГІДНІ

Миколайович, – арешт після довгоочікуваного звільнення Праги від нацистів радянськими військами.

В травні 1945 року Петра Савицького заарештував СМЕРШ, його відправили на Луб'янку. В судовому процесі брав участь сам Лаврентій Берія: вирок 10 років. І це тяжке десятиліття, яке Петро Миколайович провів у концтаборах і на засланні у Мордовії, не зламали його, сили дала віра у Бога та поетична творчість. Добре, що міжнародні організації допомогли обійняти посаду бібліотекаря, це врятувало йому життя.

У 1955 році, коли закінчився термін ув'язнення, Петро Савицький звернувся з проханням про надання йому радянського громадянства. Про-

Похований в Єлецькому монастирі Чернігова. 9 червня 1842 року по закінченні курсу наук в Харківському Імператорському університеті удостоєний звання лікаря 1-го відділення. З 31 червня 1842 року на службі в Морському відомстві, 17 грудня 1842 – ординатор при Кронштадському морському шпиталі; з 8 травня по 11 жовтня 1844 – лікар на бризі "Казарський"; з 4 червня по 3 серпня 1845 – лікар гребної флотилії І-го батальйону, 28 лютого 1846 – титулярний радник; 1 вересня 1846 – відряджений в Оранієнбаумський повіт для квартирування з командою 2-го флотського екіпажу; 10 жовтня 1846 – відряджений для виконання посади в Кронштадському морському шпиталі; 30 грудня 1848 – визначений у Чернігів міським лікарем, на цій посаді залишався до смерті. Колезький асесор; колезький радник (в Російській імперії цивільний чин VI класу в Табелі про ранги відповідав армійському чину полковника та військово-морському чину капітана І рангу). Володів придбаними ним 31 десятиною заплавних луків на околицях Чернігова та будинком в Чернігові.

Прізвище Ходот взагалі має цікаву давню історію. У сучасній Україні громадян, які мають прізвище Ходот, близько 130 осіб. Найбільше Ходотів народилося на Чернігівщині, зокрема, в селах Покошичі Корпського та Авдіївка Сосницького району.

Рід авдіївських і покошицьких Ходотів започаткував Леонтій Ходот, військовий товариш (1682), знатний військовий товариш (1730). Як відомо, військові товариші – привілейована частина козацтва в Гетьманщині, яка за соціальним статусом наближалася до полкової старшини та мала значний вплив на військові й державні справи. Із знатного військового товариства обирали генеральну старшину та полковників козацьких. У 1730 році в Леонтія Ходота згорів дім в Авдіївці. Після пожежі він перебрався в Покошичі.

Леонтій Ходот – нащадок Ходоти – вождя (князя, що вибирався всім народом) східнослов'янського племені

в'ятичів, який жив наприкінці XI ст.

В'ятичі були язичниками і довше інших племен зберігали старовинну віру. Головним богом у в'ятичів був Стрибог, який створив всесвіт, Землю, всіх богів, людей, рослинний і тваринний світ. Саме він подарував людям ковальські кліщі. Навчив виплавляти мідь і залізо, а також встановив перші закони. Крім того, вони поклонялися Ярилу – богу сонця, який їздить по небу на чудовій колісниці, запряженій четвіркою білих золотогривих коней з золоти-

В'ятичі шанобливо вислуховували заїжджого місіонера, але потім висловлювали здивування: чому та навіщо треба змінювати віру своїх батьків і дідів на іншу релігію?

У 1082–86 роках горді та непокірні в'ятичі піднялися проти поборів Володимира Мономаха. Вони відбирали у знатних бояр майно та коштовності та роздавали біднякам. На чолі повстанців був Ходот.

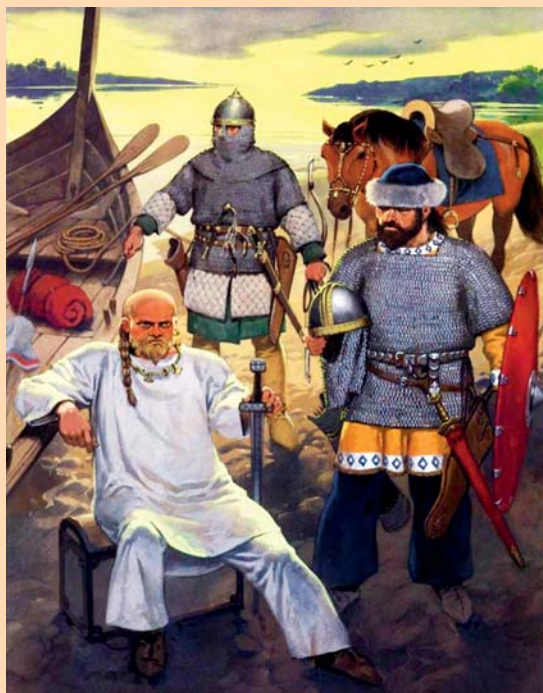
На утихомирення в'ятичів тричі ходив Володимир Мономах. Перші його два походи закінчилися нічим. Лише під час третього походу було розгромлене військо в'ятичів. Ходот зумів схватитися.

Однак, другої зими в одній із зимівель його наздогнали дружинники та вирубили всіх, хто попався під руку. Але довго ще бунтували в'ятичі, поки не перев'язали всіх призвідників і не стратили на очах у поселенців. Тільки тоді земля в'ятичів остаточно увійшла до складу Давньоруської держави. У XIV столітті в'ятичі остаточно сходять з історичної сцени і в літописах більше вже не згадуються.

Збереглося фото з п'ятьма доньками жителя Авдіївки Івана Андрійовича Ходота. У Авдіївці представників родини Ходотів прозивали Писаравими, а дівчат, крім цього, ще й лагідно – Писарівнами. Є припущення, що прозвіско авдіївських Ходотів пішло від назви чинів, які мали їх чисельні представники – колезький реєстратор, губернський канцелярист.

Завдячуючи документам, збереженим однією з Писарівн, що на фото в другому ряду зліва – Олександрю Іванівною Гапон (Ходот) (15.05.1894–14.11.1981) вдалося розпочати ці дослідження, використовуючи томи Малоросійського Родословника, ретельно складеного Вадимом Модзалевським.

Олексій ОРЕХОВИЧ

ми крилами. Вони також поклонялися силам природи, вірили в лісовика та водяного.

Охрестивши в 988 році Київську Русь, князь Володимир направив на землю в'ятичів ченця Києво-Печерського монастиря, щоб долучити лісовий народ до православ'я.

Ніколи не забудемо

Звітальним словом до всіх учасників зібрання звернувся голова райдержадміністрації Володимир Куніцин, ветеран війни Андрій Горовий та представник від учнівської молоді Дмитро Хорошок. У виконанні учасників художньої самодіяльності звучали патріотично-військові пісні. Вихованці ДНЗ "Малютко" подарували присутнім танок "Небо".

Після цього учасники заходу рушили до селища Лиса гора для проведення перезахоронення останків дев'яти воїнів, які загинули на території району в період 1941–1943 рр. та були знайдені пошуковим клубом "Патріот" з міста Чернігів.

Церемонію урочистого перепоховання на Лисій горі відкрив голова районної ради Михайло Мазуренко. Хвилиною мовчання присутні пом'янули загиблих воїнів-визволителів. До учасників заходу також звернулися Володимир Буглак, заступник голови громадського об'єднання "Чернігівського історико-пошукового клубу "Патріот" Олег Балубін та представник районного військового комісаріату Олександр Шкляр.

Після цього під тужливі слова ліричної пісні "Степом" у виконанні Людмили Самойловської до братської могили піднесли труну з останками воїнів Другої світової війни. Перед нею всі присутні схилили голови, учасники АТО стали на коліно. Благочинний Коропського округу архімандрит Миколай (Путря) провів поминальну літургію та освятив останки визволителів, щоб вони нарешті через 72–75 років змогли упокоїтися з миром. Під постріли почесного військового караулу труну опустили в могилу. Учасники заходу поклали квіти до обеліска.

Під час поїздки обговорені питання подальшої співпраці Коропського відділення земляцтва та ветеранського об'єднання з керівниками Коропського району.

Сергій КУДІН,
керівник ветеранського об'єднання

НАГОРОДИ ВІД КИТАЮ

Того дня до Посольства КНР з'їхалися ветерани з Полтавської, Київської, Сумської, Черкаської, Чернігівської та інших областей. З нашого району поїхали Михайло Ющенко та Василь Курцев з Мени, Василь Розя з Березни та Микола Пархоменко з Макошиного. Очолювала делегацію голова районної ради організації ветеранів Раїса Москальська.

Устолиці заступник керівника Менського осередку Чернігівського земляцтва у Києві Валентина Терещенко організувала землякам оглядові екскурсії у парку Слави та музеї Голодомору. Цікаво було дізнатися, що автором проекту музею є уродженець Волосківців архітектор і народний художник України Анатолій Гайдамака. Менська делегація вшанувала хвилиною мовчання померлих під час голодоморів та загиблих у Другій світовій війні.

...Урочисто звучать Гімни України та Китаю. З вітальним словом до ветеранів війни, воїнів-визволителів території Північно-Східного Китаю звернувся посол Китайської Народної Республіки в Україні

Чжан Сіюнь. Він щиро подякував ветеранам за допомогу китайському народу, а також привітав з 70-річчям Перемоги у війні китайського народу з японцями.

Пан Чжан Сіюнь вручив кожному ветерану подяку, видрукувану українською і китайською мовами. Потискаючи руки колишнім воїнам, посол зичив їм здоров'я і довголіття, а на згадку про зустріч вручив цінний подарунок – айфон четвертого покоління вартістю десять тисяч гривень.

Невимушене спілкування ветеранів з представниками Посольства продовжувалося за щедро накритими столами зі стравами китайської кухні.

Прощалися з Києвом, з новими друзями і знайомими і щиро дякували членам Менського відділення Чернігівського земляцтва у Києві, вихідцям з нашого краю – Сергію Садовому з Жовтневого, Миколі Берізку зі Стольного, Олександру Вахненку з Мени, Анатолію Гайдамаці з Волосківців, Віктору Корбачу та Сергію Свислоцькому з Березни.

Поїздка стала можливою завдяки фінансовій підтримці міжнародного благодійного фонду "Співдружність націй", Київського міського відділення Української асоціації звільнених у запас кадрових військовослужбовців та Менського відділення Чернігівського земляцтва у м. Києві.

Раїса МИХАЙЛЕНКО,
Фото автора.

СЛАВЕНЬ древньому місту

День стояв світлий, теплий, ніби на замовлення організаторів. Причепурений Ніжин делегував на центральну площу, що знову прибрала назву ім. Івана Франка, і керівництво, і інтелігенцію, і учасників АТО в польовій формі (на жаль, уже ніколи не повернуться додому десятеро відважних захисників, тільки любительські фото сумують у меморіальному куточку на Гоголівській вулиці), і школярів у вишиванках. Не було велелюдно, як у день Покровського ярмарку, бо й сам День міста не відбувався дуже давно і люди просто не знали про дійство. Та й не до свят нині українцям: в Донбасі триває війна, відшматований Крим нагадує про себе, внутрішні політичні протиріччя й економічні тиски змушують кожного серйозно ставитися до подій. Та замислене керівництвом міста мусило відбутися.

І свято почалося з підняття прапора Ніжина. Час випробувань кількох останніх років навчив людей особливо цінувати державну символіку, в яку й вписується знак місцевої влади. Тим більше, що має він давню історію. Так, майже чотириста років тому з'явилася печатка із зображенням Георгія Зміборця. Згодом перший герб разом із Магдебурзьким правом Ніжину надав польський король Сигізмунд III ще в 1625 році. Коли ж на початку XVIII століття був організований Ніжинський козацький полк, образ святого перенесли на його бойовий прапор. А вже 1992 року міськрада затвердила прапор як офіційний символ самоврядування.

Саме з його освячення та підняття й почалася низка різних заходів, які склали розмаїту програму, розраховану на кілька днів. На запрошення ведучої окропив святою водою полотнище стягу настоятель Всіхсвятської церкви УПЦ Київського патріархату отець Сергій (до речі, саме

столичного Чернігівського земляцтва. Цього разу його голова, Почесний громадянин міста над Остром Віктор Ткаченко, привіз на свято невелику делегацію – бойового заступника Тетяну Літошко, керівника Срібнянського районного земляцького відді-

унікальний за смаковими якостями огірок.

Про це йшлося у виступі Анатолія Лінника, про нього подячно мовив Віктор Ткаченко, згодом огіркани довелось пройти там же на сцені відповідальне випробування – обряд соління. Затим перед керівниками міста та земляцькою делегацією похвалилися власною консервацією учні та вчителі міських шкіл, колективи загону МНС та колишні знаменитого консервного заводу. І все це під веселий гамір народу, мізансцени освітан.

Згодом до святкового дійства долучилися інші виконавці. Спортсмени демонстрували свій вишкіл у різних видах. Тішив земляків духовий оркестр "Ніжинські сурми" дитячої музичної школи. А під вечір на площі відбувся великий святковий концерт.

Наступними днями керівники міста не обійшли увагою заслужених ветеранів, бо саме в ці вересневі дні прийшла до людей воля в важкому 1943 році. І ветерани минулої війни брали участь у мітингах пам'яті, зустрічалися з учнями ЗОШ № 16, поклали квіти до пам'ятника героїчному підпільнику Якову Батьку та могили Героїв Радянського Союзу С.Мохового й І.Хайтовича.

Український народ уміє працювати, але не розучився й тішити душу святами. В цьому його нескореність, у цьому знак великого майбутнього.

Валерій КИЧКО
Фото автора

він згодом отримав з рук міського голови знак Почесного громадянина Ніжина за активну волонтерську діяльність у зоні АТО). Затим мер міста Анатолій Лінник під звуки Гімну України підняв офіційний штандарт, і співали славень усі присутні, і обпалені боями воїни прикладали праву до серця. Після того прозвучало вітальне слово Анатолія Валерійовича, який наголосив на тому, що сучасні ніжинці продовжують славні історичні традиції, незважаючи на різні економічні труднощі.

Потому було представлення делегації

лення Миколу Поету, головного редактора газети "Отчий поріг" поета Леоніда Горлача та керівника молодіжного об'єднання Валерія Демченка. На жаль, гостьовий список на цьому й обмежився, обласна влада не делегувала нікого. Від нашої команди виступив з вітальним словом та віршем Л. Горлач.

Хвилюючим був момент вручення посвідчень народного майстра образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва групі обдарованих ніжинців. Іменинниками стали фотохудожник Ігор Волосянкін, вишивальниця Ганна Коросько, майстер художньої вишивки Тамара Тимошенко, художниці Ірина Василюк та Юлія Петренко. Духовність характерна для міста з такими багатими традиціями, отже, стала й одним із основних напрямків діяльності місцевої влади.

А що згодом робилося в парку ім. Тараса Шевченка! Його центральна алея зацвіла всіма барвами вишиванок, веселими піснями, величаннями. Та над всіма витав образ "його величності ніжинського огірка" – так був поименований міський фестиваль. Та й хто у світі не знає плоди неповторної за солями землі й умілих рук господинь! На різних континентах Ніжин символізують два поняття – Микола Гоголь і

Балада про Авеля й Каїна, або Патріотичне сум'яття малороса

Наш девіз – єднання
нині й повсякчас:
камня спотикання
не бувало в нас!

Ми ж брати по крові,
і, як менший брат,
я твоєї мови
вчив усіх підряд,

а мою ганьбив ти,
зводив нанівець –
все робив, аби то
був мені кінець...

Я для тебе – ворог,
ти ж для мене – друг,
хоч і нищиш в порох
все моє навкруг...

Ти мене паплюжиш,
я ж тебе хвалю:
аби ти був дужим,
Господа молю.

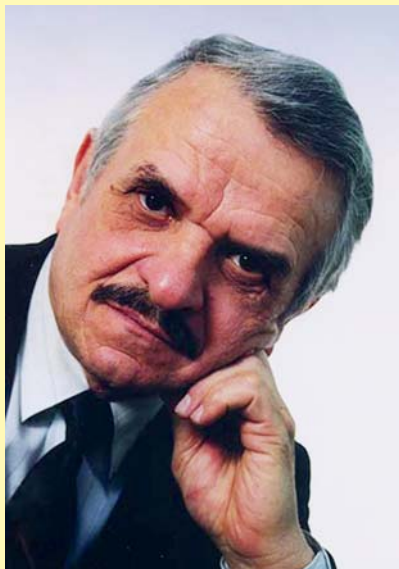
Я тебе шаную,
ти ж мене ганьбиш,
хоч я алілюю
рокочу тобі ж,

щоб порозумілись
ми як два брати
і під Божу милість
стали я і ти –

під одним началом
щоб плече-в-плече:
я до тебе – з ралом,
ти ж мене – мечем!

Розтинаєш вени,
кров дзюрчить із ран...
Хто ж тоді для мене –
друг ти чи тиран?

Як мені з тобою
йти на компроміс –
здатися без бою
знову, як колись,

і чекають для краю
смертоносних жнив,
знаючи, що Каїн
Авеля вчинив?..

Чи буде лад при зміні влад, або Пробудження теж-патріотів

Ми теж, як кажуть, патріоти,
хоч на Майдані не були,
але ідею "Геть мерзоту!"
через екрани сприйняли.

Ми сподівалися на зміну
і влади, і її засад,
а нам зненацька ніж у спину
штрикнув наш вічно
хижий брат.

І тут нам радять мудрі люди
не каламутити води,
бо все одно добра не буде
і порятунку від біди.

Ніякі диспути і сварки
не звільнять нас від кабали:
там, де при владі олігархи,
ми й далі будемо, як були.

І нам не холодно й не жарко,
хто з них дорветься до керма:
де розкошують олігархи,
там нас і не було, й нема.

Тож нічого тобі мудрити –
сприймати треба все, як є:
якщо ти мав своє корито –
тепер воно вже не твоє!

Такої "мудрости" навчили
хохли хохлів давним-давно:
мовляв, не трайте,
куме, сили,
а опускайтеся на дно...

Так будемо помирати чи
жити?
Якщо ми справді козаки,
звільнімося від паразитів
і геть турнемо хижаків!

Від редакції

Два постулати післямови на карб кожному землякові

1. Ніколи щоб не допускав
ворогів до своєї хати;
2. Як свій не зрадить, чужакам
твого духу не подолати!

Гриць ГАЙОВИЙ

ОТЧИЙ ПОРІГ

Шеф-редактор
Віктор ТКАЧЕНКО
Головний редактор
Леонід ГОРЛАЧ
Засновник: товариство
"Чернігівське земляцтво"
в м. Києві

Газета зареєстрована Державним
комітетом інформаційної політики,
телебачення та радіомовлення
України 06.XI.2001 р.
Реєстраційне свідоцтво:
серія KB №5594
Передплатний індекс 37630
Адреса редакції:
02660, Київ, Броварський проспект, 15,
тел. 206-87-12
Контакти: www.chz.org.ua,
e-mail: otporig@ukr.net

РЕДАКЦІЙНА РАДА:

В.В. Ткаченко, В.І. Авдеєнко,
Л.Н. Горлач (Коваленко),
А.Л. Курданов, Т.А. Літошко,
П.І. Медвідь, О.Ф. Орехович,
Ю.А. Русанов, М.М. Ткач,
В.В. Пушкар'єв, В.Є. Устименко,
М.І. Халимоненко.

За достовірність фактів, точність імен і
прізвищ, географічних та історичних
реалій відповідають автори публікацій.

Передрук тільки з відома видання.
Рукописи не рецензуються і не повертаються.

Літературний редактор Ганна Скрипка.
Комп'ютерний набір Ганна Скрипка.

Верстка, дизайн Оксана Кисленко.

Надруковано та зверстано на замовлення
товариства "Чернігівське земляцтво" в м. Києві
у КП "Редакція журналу
"Дім, сад, город".
Тираж 1000.